

Binnen de vaste commissie voor Financiën hebben enkele fracties de behoefte om over de brief van de staatssecretaris van Financiën en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 11 juli 2013 over de uitvoering van de Wet WOZ door gemeenten (Kamerstuk 33 462, nr. 7), enkele vragen en opmerkingen voor te leggen.

De voorzitter van de commissie,
Van Nieuwenhuizen-Wijbenga

De griffier van de commissie,
Berck

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief over de uitvoering van de Wet WOZ door gemeenten. De leden van de VVD-fractie hebben de volgende vragen.

Genoemde leden lezen dat de Waarderingskamer zeventig gemeenten onder verscherpt toezicht zou hebben gesteld (pagina 1 van de brief). Kan de staatssecretaris een uitsplitsing geven van welke gemeente in welke oordeelscategorie zit (voor alle vier de oordeelscategorieën)? En binnen welke termijn moet een gemeente dan verbeteringen laten zien als deze een negatieve beoordeling krijgt (categorieën kan verbeterd worden of moet dringend verbeterd worden)? Hoe gaan gemeenten om met de situatie wanneer wordt geconstateerd dat een WOZ-uitvoering kan worden verbeterd?

De leden van de VVD-fractie lezen dat de kosten van bezwaar en beroep een groeiend percentage vormen in de kosten van de uitvoering van de Wet WOZ (pagina 2). Hoe groot is deze stijging en groot is dit percentage in de totale kosten?

Genoemde leden lezen dat de Minister van Veiligheid en Justitie bekijkt of deze kosten in het Besluit proceskosten WOZ-zaken op een redelijker niveau kunnen worden gebracht (pagina 2). Wanneer komt er een concreet voorstel? En gaat dat voorstel waarborgen dat de prikkel voor no cure no pay bureaus om te verdienen aan bezwaarprocedures wordt verminderd?

De leden van de VVD-fractie lezen dat de WOZ-waarde wordt getaxeerd op basis van objectieve objectkenmerken (pagina 3). Kan de staatssecretaris een overzicht geven van de gehanteerde objectieve objectkenmerken en aangeven hoe groot de genoemde bandbreedte van de WOZ-waarde is?

Daarnaast lezen deze leden dat het kabinet er alles aan zal doen om samen met de VNG en de Waarderingskamer het aantal gemeenten dat een onvoldoende scoort op het rapport van de Waarderingskamer fors omlaag te brengen. Welke concrete acties gaat de staatssecretaris op korte- en lange termijn ondernemen? En wat voor afspraken zijn er gemaakt in het bestuurlijke overleg met de VNG en de Waarderingskamer? En hoe wordt de Tweede Kamer hierover geïnformeerd?

Met tevredenheid lezen deze leden dat de WOZ-waarde van serviceflats inmiddels fors is gedaald. Hoe groot was de gemiddelde daling?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief met verbetervoorstellen omtrent de WOZ-waardering en danken de staatssecretaris voor de voorstellen. De leden zijn met de staatssecretaris van mening dat de «no cure no pay» trend moet worden gekeerd. Het kan niet zo zijn dat WOZ-bezwaar handel wordt voor slimme juristen. Genoemde leden pleiten daarom voor een kleine foutmarge op de WOZ-waarde, zodat aantoonbaar kleine afwijkingen tussen de werkelijk getaxeerde waarde en de gedetailleerde benaderde waarde wegvallen in een marge. Is de staatssecretaris het er mee eens dat bezwaar tegen een WOZ-beschikking alleen moet kunnen als er sprake is van een significante afwijking tussen de feitelijke woningwaarde en benaderde WOZ-waarde? Bij een kleine afwijking in de waardering van de WOZ-waarde is het voordeel of nadeel voor de huiseigenaar immers gering. In de oude systematiek werd ook met een marge gewerkt, en de Hoge Raad heeft die werkwijze destijds afgekeurd. Maar deze leden zijn van mening dat gezien

de verbeterde waarderingsmethodiek die nu wordt toegepast, de bezwaren van de Hoge Raad die destijds leefden, niet meer gegrond zijn. Graag horen deze leden van de staatssecretaris een toelichting op de mogelijkheden om met de toepassing van een foutmarge veel onnodige beroepsprocedures te voorkomen.

Het kabinet stelt voor om na te gaan of de vergoeding voor beroepsprocedurekosten zijn te verlagen. De leden van de PvdA-fractie zijn daar niet meteen heel enthousiast over omdat beroep mogelijk moet zijn voor iedereen, ongeacht de financiële positie. Genoemde leden denken dat door de introductie van een foutmarge het aantal beroepsmogelijkheden aanzienlijk wordt verkleind, en daarmee de noodzaak tot aanpassing van de vergoedingen.

Voorgesteld wordt om serviceflats die worden geërfd en aantoonbaar minimaal 30% minder reële waarde hebben dan de WOZ-berekening, voortaan tegen de reële waarde (waarde economisch verkeer) aan te slaan. Deze leden vinden dit sympathiek klinken maar hebben nog wel enige vragen die ook betrekking hebben op de eventuele precedentwerking.

Gaat dit alleen gelden voor serviceflats die door overlijden van een erfplater in bezit zijn gekomen van nabestaanden, of ook in andere gevallen en zo ja, welke?

In hoeverre geldt de korting op de WOZ als uit de flat huurinkomsten voortkomen?

Gaat dit principe ook gelden voor andere woningen die worden geërfd en die onder de marktprijs worden verkocht of geveild?

Gaat dit principe ook gelden voor eigenaren van onroerend goed dat onder de marktprijs is verkregen via veiling, onderhandse verkoop, of welke andere legale verkrijgingswijze denkbaar is?

Voor alle vragen geldt tevens dat de leden van de fractie van de PvdA bezorgd zijn over een eventuele precedentwerking. Zou de staatssecretaris daarop een toelichting willen geven?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

De leden van de fractie van de PVV hebben kennis genomen van voormelde brief. Genoemde leden hebben echter wel de volgende vragen, aan- en/of opmerkingen.

Er is sprake van informele wijzen van bezwaren afdoen in de brief. In het verleden zijn er gemeenten geweest die middels een «voormelding» de objectkenmerken en een voorlopige schatting van de waarde aan de belanghebbenden bekend maakten. Deze voormelding was louter informatief. Men verzocht de belanghebbenden of ze commentaar hadden op die voormelding en nodigde hen ook uit die met de gemeente te delen. De leden van de PVV-fractie zoeken (tevergeefs) in de brief naar dit soort initiatieven? Op welke wijze worden dit soort deze alternatieven gestimuleerd?

Hoe staat het met de uitwerking van de initiatieven waarbij men op een prettige, niet formele manier met elkaar in contact kan komen, waarbij de rechtsbescherming gewaarborgd blijft?

De leden van de PVV-fractie kunnen zich zeer wel vinden in een beperking van de proceskostenvergoeding voor WOZ-bezwaren. Echter rechtsbescherming is en blijft een hoog goed. Bij welke procentuele afwijking tussen beschikte waarde en waarde na bezwaar zou er wel een proceskostenvergoeding van toepassing moeten zijn?

In het wetsvoorstel Overige fiscale maatregelen 2014 wordt artikel 21 Successiewet aangepast voor de serviceflats-problematiek. Expliciet staat

daar dat er rekening gehouden moet worden met het waardedrukkende effect van de persoonlijke verplichtingen. In het wetsvoorstel Overige fiscale maatregelen 2014 worden geen aanpassingen gedaan in het kader van de Wet WOZ. Uit de brief blijkt nu dat «de Waarderingskamer heeft de gemeenten aanbevolen om bij de waardering van serviceflats rekening te houden met het specifieke imago van deze woningen en de beperkte kring van gegadigden. De gemiddelde WOZ-waarde van serviceflats is daardoor inmiddels (fors) gedaald.» De vraag die nu bij de leden van de fractie van de PVV rijst is of de WOZ-waarden van dergelijke serviceflats met die «aanwijzing» al niet aangepast zijn?

Is die structurele vastlegging nu louter de wijziging van artikel 21 Successiewet?

Voormelde brief over de rapportage van de Waarderingskamer bevat louter goed nieuws lijkt het. Dat is echter niet het geval als genoemde leden de rapportage van de Waarderingskamer zelf bezien. De bovenstaande punten zijn slechts een onderdeel van de goednieuwsshow van de minister en de staatssecretaris.

De Waarderingskamer laat zich in haar rapportage kritisch uit over de afhandeling van de bezwaren 2012, meer specifiek de vertraging daarvan. Op 15 april 2012 bleek dat nog 9% van de bezwaren die betrekking hadden op het voorafgaande jaar moest worden afgehandeld. Op 15 april 2013 bleek dat nog 2,1% van de woning-bezwaren en nog 5,6% van de niet-woning-bezwaren die betrekking hadden op het voorafgaande jaar moest worden afgehandeld.

De Waarderingskamer merkt daarbij op dat zij geen strengere normen hanteert dan de wet. Wel vindt de Waarderingskamer dat de belanghebbenden recht hebben op een snelle beslissing na bezwaar. Ook acht de Waarderingskamer een tijdige afhandeling van de bezwaren van belang voor de herwaardering. De afgehandelde bezwaren kunnen dan reeds in een vroeg stadium bij de herwaardering meegenomen worden.

Naar aanleiding van de opmerking van de Waarderingskamer «we zijn daarbij niet strenger dan de wet» hebben de leden van de PVV-fractie het WOZ-proces eens langs de rechtstatelijke meetlat gelegd. Deze leden komen daarbij tot opmerkelijke inzichten.

Op grond van het eerste lid van artikel 24 van de Wet WOZ moet de beschikking worden genomen binnen acht weken na het begin van het kalenderjaar waarvoor zij geldt. Uit de stukken van de Waarderingskamer blijkt dat over 2013 2,4% van de beschikkingen niet binnen de wettelijke termijn is genomen. Nu stelt de Waarderingsinstructie wel de norm dat 95% van de beschikkingen binnen acht weken na het begin van het kalenderjaar waarvoor zij geldt moeten worden genomen. Maar die Waarderingsinstructie is niet aan te merken als regelgeving, het is slechts een instructie van de Waarderingskamer in haar rol als toezichthouder. Ook hier is de Waarderingskamer niet strenger dan de wet. De vraag van de leden van de fractie van de PVV is dan ook eenvoudig: waarom worden de beschikkingen niet allemaal binnen de wettelijke termijn genomen? En waarom staat er geen sanctie op het niet tijdig nemen van een beschikking voor de gemeente?

De termijn om een bezwaar af te handelen bedraagt, op grond van het eerste lid van artikel 7:10 Awb, zes weken nadat de termijn voor het indienen van het bezwaarschrift is verstreken. Het negende lid van artikel 20 van de Wet WOZ bevat een «stanza» waaruit blijkt dat bezwaren die niet in de laatste twaalf weken van het jaar genomen zijn slechts afgehandeld dienen te worden voor het einde van het jaar. Het is dus heel goed mogelijk dat een belanghebbende die de beschikking tijdig ontvangt, binnen acht weken na het begin van het tijdvak, tien maanden moet wachten op de beslissing op bezwaar. De Waarderingskamer geeft zelf

aan dat een snelle afhandeling van de bezwaren van belang is voor het volgende herwaarderingstraject. De leden van de PVV-fractie vragen zich af waarom die termijn zo ruim genomen wordt? Zij begrijpen dat bij een dergelijk massaal proces de WOZ-bezwaren niet afgedaan kunnen worden binnen zes weken na de uiterste beschikkingsdatum (acht weken na aanvang van het jaar). Genoemde leden achten het, net als de Waarderingskamer, met het oog op een zorgvuldig herwaarderingstraject van het grootste belang dat de bezwaren eind augustus zijn afgedaan, zodat deze gegevens tijdig verwerkt kunnen worden voor de modelmatige herwaardering. De leden van de PVV-fractie vragen de staatssecretaris dan ook om de termijn van de afhandeling te stellen op acht maanden na het verzenden van de beschikkingen. Overweegt de staatssecretaris in het belang van het taxatieproces een dergelijke afhandelstermijn in te voeren? Zo ja, wanneer? Zo nee, waarom niet?

Opmerkelijk is dat voormelde ruime termijn om de bezwaren af te doen voor de gemeenten toch nog niet ruim genoeg blijkt te zijn. Immers op 15 april 2012 moest 9% van de bezwaren die betrekking hadden op het voorafgaande jaar nog worden afgehandeld en op 15 april 2013 moest nog 2,1% van de woning-bezwaren en nog 5,6% van de niet-woning-bezwaren die betrekking hadden op het voorafgaande jaar worden afgehandeld. Dergelijke resultaten geven wel iets om over na te denken, zeker als de Waarderingskamer de gemeenten ook maant tot spoed. Het kabinet neemt een stilte, een silencio, in acht met betrekking tot dit punt. De leden van de fractie van de PVV vragen zich dan ook af of het invoeren van de «lex silencio positivo» bij dergelijke termijnoverschrijdingen niet een tuchtigende werking zou hebben op de gemeentelijke herwaarderingstrajecten. Graag de mening van de staatssecretaris hierover?

Is een ruime termijn voor de afhandeling van bezwaarschriften in het kader van de Wet WOZ nog te billijken, vreemder wordt als een dergelijke ruime termijn van afhandeling ook van toepassing is op gemeentelijke belastingen die geen enkel verband hebben met de Wet WOZ. Op grond van het tweede lid van artikel 236 van de Gemeentewet doet de heffingsambtenaar, in afwijking van artikel 7:10, eerste lid, van de Awb, uitspraak in het kalenderjaar waarin het bezwaarschrift is ontvangen, dat geldt alleen voor bezwaarschrift dat niet is ingediend in de laatste zes weken van een kalenderjaar, daar geldt de zeswekentermijn. Kan de staatssecretaris verklaren waarom een dergelijke ruime afhandelingstermijn aan gemeenten wordt gegeven voor relatief eenvoudige bezwaren, zoals leges en rechten, riool- en afvalstoffenheffing, parkeer-, forensen-, reclame-, toeristen-, precario- en hondenbelasting? Gaat het kabinet die uitzondering afschaffen? Zo ja wanneer? Zo nee, waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie hechten er waarde aan dat de WOZ-waarde van woningen correct wordt vastgesteld. Dat zeventig gemeenten onder verscherpt toezicht staan omdat hun werk op dit punt onder de maat is, baart deze leden zorgen. Er wordt gesteld dat regering er alles aan zal doen om het aantal gemeenten dat nu een onvoldoende scoort op het rapport van de Waarderingskamer fors omlaag te brengen. Kan worden aangegeven wat precies wordt gedaan? Welke doelstelling stelt de staatssecretaris voor zichzelf?

In hoeverre zijn gemeenten toegerust om de WOZ-waarde van huizen op een goede manier vast te stellen? Kan het zo zijn dat door de decentralisatie van verschillende taken van het Rijk naar gemeenten, gemeenten

mankracht en kennis tekort komen, en dat dit ook afstraalt op de kwaliteit van de WOZ-bepaling?

De kosten van het taxeren van woningen zijn gedaald. De leden van de SP-fractie zijn voor efficiency, maar goedkoop werken moet niet ten koste gaan van de kwaliteit. Waar is de grootste kostenwinst gehaald? Zit hier een mogelijke oorzaak voor de matige kwaliteit van WOZ-bepaling van sommige gemeenten? De kosten van beroep en bezwaar vormen een steeds groter onderdeel van het budget voor taxatie van woningen. Kan worden aangegeven hoe groot dat aandeel gemiddeld is? Verschilt dit sterk per regio?

Met de regering maken de leden van de fractie van de SP zich zorgen over de toenemende uitvoeringskosten voor gemeenten door de opkomst van «no cure no pay bureaus». Zij kijken uit naar de voorstellen van de minister van Veiligheid en Justitie op dit vlak. Wanneer kunnen zij die tegemoet zien?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de fractie van D66 hebben kennisgenomen van de brief van 11 juli 2013 inzake de beantwoording van vragen gesteld in het vragenuur. Zij zien aanleiding tot het stellen van een aantal aanvullende vragen.

De leden van de D66-fractie constateren dat de Waarderingskamer zeventig gemeenten onder verscherp toezicht heeft gesteld. De staatssecretaris noemt als oorzaak in de brief dat de secundaire objectkenmerken niet correct in de gemeentelijke registratie staan, wat resulteert in problemen met de onderlinge waardeverhoudingen en met de hoogte van de WOZ-waarde. De objectkenmerken zouden een grotere rol gekregen hebben in de huidige markt bij transacties in vergelijking met voorgaande jaren.

Dit probleem speelt bij zeventig gemeenten in Nederland. Daarom vragen deze leden zich af of gemeenten wel voldoende op de hoogte zijn van veranderingen die bepalend zijn voor de berekening van de WOZ-waarde? Daarnaast vernemen deze leden ook graag van de staatssecretaris of dit registratieprobleem van structurele aard is of dat het op korte termijn opgelost kan worden.

Bij de leden van de D66-fractie bestaat er nog wat onduidelijkheid over een aantal constatering van de staatssecretaris. De staatssecretaris schrijft dat de VNG aangeeft dat tijdsverloop en daarmee gepaard gaande waardeontwikkelingen niet leiden tot hogere of lagere belastinginkomsten. Op dit moment wordt ieder jaar een nieuwe WOZ-waarde vastgesteld, de gemiddelde WOZ-waarde is de afgelopen drie jaar gedaald. Voor de onroerendezaakbelasting (ozb) heeft dit geen invloed. Maar de rijksoverheid gebruikt de WOZ-waarde voor de inkomstenbelasting, de vennootschapsbelasting en de successiewet; wijziging van de WOZ-waarde heeft op deze belastinginkomsten wel effect. Een verandering van de WOZ-waarde kan dus wel degelijk invloed hebben op de belastinginkomsten. Deze leden vernemen graag de reactie van de staatssecretaris hierop.

De leden van de D66-fractie begrijpen dat de WOZ-waarde geen objectief vast te stellen bedrag is en dat deze waarde altijd binnen een bepaalde bandbreedte ligt. Deze leden zien de maatregel om proceskosten niet meer te vergoeden, wanneer de WOZ-waarde binnen bepaalde marges wordt bijgesteld, als een mogelijke oplossing tegen de hoger wordende proceskosten. Zeker als dit zal leiden tot een toename in het informele contact tussen de gemeente en de burger. Deze leden vragen zich wel af

of deze marge al is vastgesteld en welk percentage van het aantal bezwaarschriften dat binnen deze bandbreedte valt? Wanneer deze marge nog niet is vastgesteld, vernemen deze leden graag van de staatssecretaris hoe dit zal worden gedaan.

Daarnaast willen deze leden benadrukken dat met dit beleid een goed functionerende gemeente van groot belang is. De huidige situatie is verre van ideaal, daarom vragen deze leden of de staatssecretaris kan waarborgen, dat de omstandigheden voor dit beleid op korte termijn in orde zullen zijn. Ook ontvangen deze leden graag de uitkomst van het bestuurlijk overleg tussen de VNG en de Waarderingskamer over de kwaliteitsverbetering bij gemeenten en de afspraken die daar gemaakt zijn.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de ChristenUnie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de brief van het kabinet over de uitvoering van de Wet WOZ door gemeenten. Zij hebben hierover enkele vragen.

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat op 31 december 2012 bij 17% van de gemeenten (72 van de 415 gemeenten) de uitvoering van de Wet WOZ onvoldoende op niveau was. Genoemde leden vinden dit een zeer hoog en onacceptabel percentage. Zij vragen het kabinet hoe het dit percentage beoordeelt. Kan de staatssecretaris aangeven hoe het aantal gemeenten dat onder verscherpt toezicht staat zich in het afgelopen jaar heeft ontwikkeld? Wat vindt de staatssecretaris een acceptabel streefgetal voor het aantal gemeenten dat onder de maat presteert?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hoe gewaarborgd wordt dat de cijfers die de gemeenten aanleveren bij de jaarlijkse inspectie door de Waarderingskamer, ook daadwerkelijk kloppen. Bestaan er sancties voor gemeenten die onjuiste cijfers aanleveren, zo vragen deze leden?

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen in de memorie van toelichting dat de aanpassing van het WOZ-stelsel ertoe heeft geleid dat er een mogelijkheid tot breder gebruik is geopend. Genoemde leden willen weten voor welke doeleinden (waaronder belastingaanslagen) de WOZ-waarde inmiddels wordt gebruikt.

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat het kabinet werkt aan een aanpassing van het Besluit proceskosten WOZ-zaken. Zij zijn van mening dat de proceskostenvergoeding inderdaad op een redelijk niveau moet liggen. Zij constateren echter ook dat dit instrument een «discipline-rende werking» heeft voor gemeenten. Het is een stok achter de deur die gemeenten stimuleert om de Wet WOZ op een goede manier uit te voeren. Gemeenten hebben er een belang bij om te voorkomen dat ze een proceskostenvergoeding moeten betalen.

Het kabinet wil dat burgers er in eerste instantie voor kiezen om een telefoontje te plegen naar de gemeente om er via informeel overleg uit te komen. De leden van de ChristenUnie-fractie vinden dit een sympathieke route, maar vragen wel wat de consequenties zullen zijn als de burger en de gemeente er informeel niet samen uitkomen voordat de formele bezwaartermijn voorbij is. Staat de burger dan met lege handen en is hij zijn formele bezwaarmogelijkheid kwijt? En biedt een telefoontje met de gemeente volgens het kabinet voldoende rechtszekerheid voor de burger?

II Reactie van de staatssecretaris